

Besteforeldrenes klimaaksjon

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep.
0030 Oslo

27. januar 2015

Høringssvar – Perspektiver på en klimalov

Vi takker for muligheten til å gi innspill til Klima- og miljødepartementets høringsnotat om «Perspektiver på en klimalov». Besteforeldrenes klimaaksjon (BKA) er et tverrpolitisk nettverk som ser den globale oppvarmingen som en etisk utfordring og et spørsmål om rettferdighet mellom generasjonene. Vi vil bidra til at våre etterkommere skal arve en jord i best mulig økologisk balanse, noe vi også skylder dem etter Grunnlovens paragraf 112. Det krever at vi både hjemme og ute reduserer avhengigheten av olje, gass og kull og legger om til mer klima- og miljøvennlig energibruk.

BKA mener Norges viktigste bidrag til en internasjonal avtale om utslippsreduksjon er å gå foran som eksempel på at rike land kan og må redusere mest. En politikk som forutsetter materiell forbruksvekst i rike land er uansvarlig. Når vi som organisasjon nå leverer vår høringsuttalelse til Klima- og miljødepartementet, er det på vegne av alle barn, barnebarn og kommende generasjoner. Dette er vårt hovedansvar og vår prioritet som organisasjon. Uttalelsen er satt opp i tråd med departementets tre spørsmålsstillinger, jf. notat 3.11.2014.

1. Vil en klimarammelov gi merverdi i norsk sammenheng?

BKA forstår uttrykket *klimarammelov* slik at departementet legger til grunn at forvaltningen skal utdype loven gjennom forskrifter, og ikke slik at regjeringen selv skal foreslå, og Stortinget fatte vedtak om innholdet i en slik lov (annet enn den ytre ramme).

BKA ser det imidlertid slik at nasjonen trenger en klimalov, heller enn en *klimarammelov*. Vi trenger en overordnet nasjonal lov som direkte forplikter regjeringen til å gjennomføre kutt i klimagassutslipp, slik at vi har en realistisk mulighet til å nå målet om at global temperaturstigning holdes under to grader. Den globale oppvarmingen er en trussel av livstruende karakter, og regjeringen og Stortinget må derfor selv være ansvarlig for at våre barn og barnebarn får de framtidsvilkår som Grunnlovens § 112 gir dem rett til.

Vi har lover for det vi synes er viktigst. En klimalov vil være et tydelig signal til alle i samfunnet om at våre politikere tar nødvendige grep som sikrer våre etterkommere de rettigheter som Grunnloven gir nåværende og fremtidige borgere av nasjonen.

Storbritannias klimalov av 2008 kan og bør brukes som modell for en norsk klimalov, med de modeller og målsettinger som den britiske loven har. I dag har vi bare spredte hjemler for miljøbeskyttelse og klimakutt og politiske mål for hvor mye vi skal kutte. Vi ser for oss at en god klimalov må presisere hvor mye det skal kuttes, og forklare hvordan dette skal fordeles mellom sektorene, slik at hver sektor – hvert departement –

Besteforeldrenes klimaaksjon

får et årlig, lovhjemlet kuttpålegg som må gjennomføres. Det er viktig at dette utredes grundig, slik at en klimalov blir tydelig og klar, og at den inneholder sanksjoner dersom de lovpålagte kuttene ikke blir gjennomført.

2. Er det behov for mer rapportering og formidling av informasjon i Norge om klimagassutslipp og effekter av tiltak?

BKA ser behovet for en annen og mer forpliktende rapportering av klimagassutslipp enn det som gjelder i dag. Nasjonens samlede rapporteringer gir en god oversikt over hvorvidt utslippene går opp eller ned, men ingen oversikt over hvordan planlagte tiltak innenfor og på tvers av sektorene kommer til å påvirke de nasjonale utslippene. Her deler vi det synet som WWF-Norge legger til grunn.

Dette er en mangel som en nasjonal klimalov kan rette opp.

De enkelte departementer og sektorer får i dag en økonomisk ramme gitt av regjeringen som de må budsjettere med. Slik bør det også være med departementenes og sektorenes karbonutslipp. De må få beskjed om hvor mye som skal kuttes per år. Statsministeren har det overordnede ansvar for å utøve tilfredsstillende kontroll som sikrer at underliggende departementer gjennomfører disse kuttene.

Det bør fremgå av klimaloven at regnskap skal legges fram hvert år for Stortinget, hvor hvert enkelt departement må stå til ansvar ved manglende overholdelse av kuttmålene.

På denne måten vil loven legge til rette for en åpen, demokratisk diskusjon om hva samfunnet kan og bør gjøre, og særlig hva samfunnet ikke kan eller bør gjøre, for å ivareta et levelig klima og miljø for samfunnets yngste, og dermed samfunnets fremtidige borgere. Dette vil kunne bidra til å muliggjøre en bærekraftig utvikling.

3. Vil et uavhengig klimaråd være et hensiktsmessig nytt tilskudd til norsk klimapolitikk? Hvilke roller bør det i så fall fylle?

Et uavhengig klimaråd vil kunne være et viktig bidrag til gjennomføring av en bærekraftig norsk klimapolitikk. Et naturlig utgangspunkt her er verdien det har hatt på globalt plan, at FNs klimapanel med sine rapporter har synliggjort hvordan klimaendringene vil gripe inn i menneskers liv og helse, og hvordan verden bør organisere seg for å stoppe utviklingen av den globale oppvarming.

Et nasjonalt klimaråd sammensatt av et bredt faglig utvalg vil kunne gi nasjonen advarsler og råd om hva som kan eller bør iverksettes. Medlemmene må representere det beste vi har av innsikt i klimaproblemene: vitenskapelig, samfunnsmessig, juridisk og etisk. Rådet må sørge for at klimaproblemene gripes fatt i på en faglig god måte der fakta og prinsipper er mer styrende enn mye av dagens politiske diskusjoner.

Det klimarådet som før nyttår ble oppnevnt av klima- og miljøministeren, har blant sine 25 medlemmer kun fire fra forskningsmiljøene, sju fra næringslivet, tre fra næringslivsorganisasjonene, fire fra arbeidslivsorganisasjonene, en fra fylkeskommunene/kommunene, fem fra ulike miljøorganisasjoner og en representant fra lokalt initiativ.

BKA vil bemerke at dette ikke er det vi mener med et uavhengig klimaråd. Vi er her redd for at utvalget lett kan forveksles med et forhandlingsutvalg, og minner om at klimautviklingen ikke lar seg endre gjennom

Besteforeldrenes klimaaksjon

annet enn konkrete praktiske resultater, som igjen er målbare i nasjonens karbonregnskap og faktiske utslippsreduksjoner.

I rapporten som WWF-Norge la frem 12.12.2014, vises det til at Riksrevisjonens gjennomgang av klimapolitikken i 2010 legger til grunn at sterke sektorinteresser og målkonflikter gjør det vanskelig å prioritere klimaet høyt nok. Dette forsterkes av en rapport som Miljødirektoratet la fram i fjor, og som viser at det vil bli krevende å nå klimamålene for 2020.

Nasjonen og regjeringen trenger sårt et klart uavhengig nasjonalt klimaråd som legger fram sine anbefalinger kun på faglig og prinsipielt grunnlag. Våre barn og barnebarn er avhengige av at klimapolitikken blir gjennomført på et slikt grunnlag, og ikke gjennom forhandlingsløsninger der hensynet til å oppnå klimamålene ikke nødvendigvis spiller hovedrollen.

Klimarådets rolle bør bygge på den britiske modellen, og i hovedsak ha en rådgivende funksjon overfor regjeringen og en rapporterende funksjon overfor Stortinget, herunder også rapportering til Riksrevisjonen.

Klimarådets legitimitet er avhengig av at rådet er en selvstendig institusjon som ledes av et styre med kompetente representanter fra ulike fagmiljøer.

Med hilsen
Halfdan Wiik (sign.)
styreleder